

Zal het licht deze winter uit gaan?

De media hebben het dagelijks over mogelijke elektriciteitstekorten de komende winter. Sommige journalisten lijken er zelfs een sport van te maken om met zoveel mogelijk sensationele berichten onze aandacht te vatten. Wat weten we en wat niet? Wat kunnen of moeten we doen?

Wat is er aan de hand?

In ons land verbruiken we gemiddeld 10 GW elektriciteit met een piek op koude winteravonden van 13 GW en het minst op een mooie zomerdag met 6 GW. Sinds de jaren 70 wordt die elektriciteitsvraag vooral ingevuld door kernenergie (6 GW, gelijk aan het jaarminimum). Wat bovenop deze 6 GW nodig is wordt ingevuld met kolencentrales (1,1 GW), gascentrales (6 GW) en meer en meer met hernieuwbare energie: wind (1,8 GW), zon (2,8 GW) en bio (1 GW). Bovendien kan 4 GW stroom uit Frankrijk en Nederland aangevoerd worden. Alles samen ruim voldoende dus, ook met de geplande kernuitstap waarbij in 2015 de twee kleinste en oudste reactoren in Doel (samen 0,9 GW) na 40 jaar dienst definitief uitgezet worden.

Begin dit jaar werden echter onvoorzien opnieuw de nucleaire reactoren Doel 3 en Tihange 2 (samen 2 GW) stilgelegd, nadat scheurtjes in de reactorwanden een te hoog risico bleken. Er is momenteel zelfs twijfel of die ooit nog herstart kunnen worden. Op 5 augustus is in de nucleaire centrale Doel 4 (goed voor 1 GW), door een zware storing (mogelijks sabotage) aan het niet-nucleair gedeelte, de stoomturbine uitgevallen. De schade is dermate dat deze alvast tot Nieuwjaar buiten bedrijf is.

De drie bovenstaande reactoren (samen 3 GW) zouden normaal nog in bedrijf blijven tot 2024-2025: ruim voldoende tijd dus om alternatieve productie te bouwen, bij voorkeur op basis van hernieuwbare energie. Met dit gegeven waarschuwde ELIA (de hoogspanningsnetbeheer die zorg draagt voor de stabiliteit van het elektriciteitsnet) ervoor dat er bij een lange koude winter op sommige momenten stroomtekorten zouden kunnen zijn en dat er maatregelen genomen moesten worden.

Reden tot paniek?

Absoluut niet. Zelfs met de uitval van de helft van het nucleair kernpark zijn er heel wat mogelijke oplossingen en hangen we inderdaad ook af van het weer. Het elektriciteitsverbruik is veel hoger op een koude, donkere winteravond in de week dan op een zeer koude, maar zonnige zondagmiddag. Ook de productie van zonnestroom en in de winter vooral windstroom hangt uiteraard af van het weer, maar daar staat of valt het systeem niet mee. In Coe staat de grootste pompcentrale van België die

elektriciteit kan opslaan. In totaal beschikken we in België zo over een batterij van 1,3 GW die kan opgeladen worden met elektriciteit die niet direct verbruikt wordt, bijvoorbeeld met wind- of zonnestroom. Daarnaast blijft 3 GW nucleair, 7 GW met gascentrales, een reeks andere centrales en de 4 GW importcapaciteit. Samen nog steeds voldoende om zelfs het piekverbruik van 13 GW te dekken.

Waarom dan al die bezorgdheid?

Omdat de importcapaciteit het hoogst is vanuit Frankrijk (ca. 3 GW) en bij aanhoudende koude Frankrijk zelf onvoldoende stroom produceert voor de vraag in eigen land. Frankrijk haalt een groot deel van de elektriciteit uit nucleaire centrales en waterkrachtcentrales. De waterkrachtcentrales zijn op het einde van de winter voor een belangrijk deel leeggelopen. Dus op momenten van hoge vraag zou het kunnen dat er vanuit Frankrijk weinig of geen stroom kan komen. Mocht het op die momenten hard waaien is er geen probleem want dan wekken de windturbines 1 tot 2 GW stroom op, en als de zon fel schijnt is er zelfs 2,5 GW zonnestroom.

Uit Nederland dan? Ja! Daar staan verschillende grote gascentrales er al maanden werkloos bij en die zouden met plezier 2 GW stroom leveren naar België. Alleen is de grenscapaciteit met Nederland beperkt tot 1,4 GW. Bijkomende hoogspanningskabels naar Nederland is een oplossing en projecten daarvoor zijn al jaren in aanvraag maar raakten nog niet vergund en gerealiseerd.

Duitsland met de vele windparken en overschot aan stroomproductie? Jammer genoeg heeft België nog geen rechtstreeks hoogspanningslijn met Duitsland. Die is wel vergund (deels ondergronds!) en in aanbouw. Daar kunnen we pas over een paar jaar op rekenen.

Wanneer is er een probleem?

Er zou dus een tekort kunnen zijn op een weekdag 's morgens tussen 7.00 u en 9.00 u of 's avonds tussen 18.00 u en 20.00 u, wanneer het lange tijd heel koud is geweest en er geen wind of zon is. De kans is dus klein en normaal is dit zelfs een week op voorhand te voorzien en kunnen er nog maatregelen genomen worden.

Gaan we verwittigd worden?

Over eventuele afschakeling zal u vooral via de media (TV, radio, internet,...) ingelicht worden. Eens afgeschakeld is er natuurlijk beperkt tot geen toegang meer tot TV of internet. Misschien kan de overheid ons ook per SMS verwittigen.

Is het anders voor Wase Wind klanten?

Als Wase Wind doen we wat we moeten doen en zorgen we er samen met onze partners voor dat we de nodige elektriciteit beschikbaar hebben voor onze klanten. Als echter niet alle elektriciteitsbedrijven en ook ELIA daar niet in slagen is er een tekort en zal ELIA bepaalde landelijke regio's voor een half en maximum een paar uur afschakelen. Dat geldt dan voor alle verbruikers aangesloten op die hoogspanningspost onafhankelijk van wie de leverancier is. Dit kan niet anders en is hoe het systeem vandaag werkt. Beter zou het zijn dat alle verbruikers een beperking van stroomverbruik opgelegd krijgen, maar dat kan pas met de invoering van de zogenaamde slimme meters.

Wat kunnen we zelf doen?

Het eerste is iets waar iedereen altijd mee gebaat is: kijken waar energie besparing mogelijk is.

- Bij vervanging van een koelkast of diepvriezer, kiezen voor een energiezuinig type.
- De diepvriezer op een koele plaats zetten. Dan verbruikt die minder en kan die bovendien, wanneer de stroom uitvalt, makkelijk uren verder zonder dat etenswaren ontdooien.
- Bij vervanging van de kookplaat, kiezen voor een inductieplaat. Die verbruikt veel minder elektriciteit, is veiliger en reageert bovendien sneller dan de traditionele kookplaten of keramische kookplaten.
- Voor verlichting zoveel mogelijk kiezen voor LED verlichting (liefst zonder transformator). Die verbruiken een fractie van halogeenlampen en zijn er nu ook in verschillende tinten wit licht.
- Meer tips onder meer bij: <http://www.energievreter.be/>

Wat kunnen we nog doen om tekort te vermijden?

Op de uren dat er tekorten zouden kunnen zijn, 's morgens tussen 7.00 u en 9.00 u of 's avonds tussen 18.00 u en 20.00 u, het verbruik beperken. Sommige huishoudapparaten zoals strijkijzers en stofzuigers verbruiken veel stroom. Een half miljoen strijkijzers en stofzuigers die tegelijk aanstaan hebben samen 1 GW elektriciteit nodig. Ook het gebruik van de wasmachine en droogkast uitstellen naar de nachturen (bv na middernacht) helpt heel veel.

Moeten we een stroomgenerator voorzien?

Voor gezinnen is dit een relatief dure investering voor de kleine kans en beperkte tijd. Het stroomtekort zal slechts gedurende beperkte tijd optreden. Bovendien mag je een dergelijke generator niet zomaar op je elektriciteitsnet aansluiten. Voor bedrijven kunnen de zaken anders liggen, bv een varkens- of kippenkweker zal zorgen voor een noodstroomgenerator zodat de verluchting blijft doordraaien.

Batterijen bij zonnepanelen?

Ook dit is nog steeds een dure oplossing en heeft voordelen. Opslag en herverdelen van elektriciteit gebeurt echter het best op een zo groot mogelijke schaal, bijvoorbeeld in bergstreken met pompcentrales zoals we die in Coe hebben. Lokale opslag thuis is de minst efficiënte maar kan zinvol zijn wanneer het lokale net 'zwak' is. Ook bij mogelijke stroomschaarste kunnen die batterijen helpen om de stroomproductie van 's middag, 's avonds als de zon weg is te gaan gebruiken. Interessanter nog is, voor wie een elektrische auto heeft die overdag op te laden in plaats van in de vooravond. Wie verwarmt met een warmtepomp vermijdt liefst dat de warmtepomp draait tijdens de piek uren. Met een buffervat is er zelfs helemaal geen comfort verlies.

Is deze situatie uitzonderlijk?

Voor België wel. We hebben één van de meest betrouwbare elektriciteitsnetten ter wereld, met slechts heel weinig storingen. In andere landen (zoals bijvoorbeeld Groot-Brittannië of de Verenigde Staten) zijn er regio's waar af en toe de elektriciteit voor enkele uren uitgaat. Dat kan echter niet de bedoeling zijn. Er moet in snel tempo aan oplossingen gewerkt worden, zoals de bouw van bijkomende transportleidingen en groenestroomproductie, zodat onze elektriciteitsvoorziening verzekerd blijft.